

Főtávkári beszámoló a május havi munkáról.

1./ Az Akadémia legfontosabb rendezvénye május hónapban a Nagygyűlés volt. A Nagygyűlés előkészítési helyesnek bizonyultak, a Nagygyűlés munkája megmutatta az Akadémia és tudományos életünk fejlődését.

Nagy vállalkozás volt a sztálini mű feldolgozása és a magyar viszonyokra való alkalmazása, megállapíthatjuk, hogy ez a vállalkozás lényegében sikerrel járt. Az együttes ülés négy központi előadása és a hozzászólások megfeleltek annak a nagy várakozásnak, amely eddig akadémiai nagygyűlésen, vagy egyéb rendezvényen kapcsolatban sohasem volt tapasztalható. Az előadások az elméleti problémák elemzésében igen sokat adtak, hiányosságként általában az állapítható meg, hogy nem történt meg elég mélyen az elméleti problémák összekapcsolása társadalmunk életének konkrét problémáival és jelenségeivel. (Igy pl. Molnár Erik akadémikus előadása keveset foglalkozott a voluntarizmus és fatalizmus hazai megnyilvánulásainak elemzésével.) Az előadások közül a legeredményesebb volt és a legnagyobb sikert érte el Nagy Imre akadémikus előadása. A hozzászólások értékesek voltak és megmutatták, azt a fejlődést, amit tudásaink a marxizmus-leninizmus elsajátítása és elemzése terén elérték. Különösen értékes volt és constantan sikert ért el Török Imre akadémikus, Erdős Ferenc levelező tag és Gálló István levelező tag hozzászólása.

Vegyesek

A többi osztály tudományos előadásainak színvonala is emelkedést mutatott az elmúlt évi nagygyűléshez képest. Különösen jelentős az az eredmény, amit az elmélet és gyakorlat megvalósítása terén elértünk. Ezen a téren minden osztály programjában határozott fejlődés tapasztalható.

Jóval kevesebb a fejlődés a vitaszellen területén. Egyáltalán nem volt általános jelenség a nagygyűlésen az élénk tudományos vita. Alig volt néhány előadás, amelyet vita követett. A viták kialakulását gátolta az a körülmény is, hogy az előadások igen hosszúra nyúltak, a közreferátumok szintén, ugyanakkor nem szálltak vitába az előadó által mondottakkal, hanem azt általában csak kiegészítették.

A nyilvános osztályülések, bár korántsem szűntek olyan eredménnyel, amelyet ezektől az ülésektől vártunk - mégis eredményesek voltak. Az eredmények első sorban az osztálytitkári beszámolóknak a kritikai szellem és a helyes elvi értékelés terén mutatható fejlődésében van. Különösen értékes volt az V., VI., és VIII. Osztály titkárának a beszámolója. A Vita és a hozzászólások hiányát egyrészt az okozta, hogy még új a résztvevők számára az a kezdeményezés, de az osztályok előkészítő munkájának hiányosságaira is rámutat.

Nemcsak az együttes ülés előadásai iránt nyilvánult meg szokatlanul nagy érdeklődés, a többi osztály ülései is szokatlanul nagy számban hallgatóság előtt zajlottak le. Különösen nagy tömegeket vonzott a VIII. Osztály programja.

Általánosságban is megállapítható a hallgatóság nem kielégítő aktivitása a vitákban és a hozzászólásokban, de különösen érvényes ez a fiatalok hallgatására. Ez a jelenség komoly figyelmet érdemel az Akadémia felé, meg kell keresnünk annak módját, hogy a fiatal

Kísérők részvételének és aktivitásának is kifejlődjék.

Nagygyűlésünk eredményéhez nagyban hozzájárult az a munka, amelyet külföldi vendégeink, elsősorban a szovjet delegáció végzett. Vendégeink közül a legaktívabb Dubinyin akadémikus volt, akinek igen értékes és nagy sikert elért előadásán kívül több előadással értékesen hozzájárult és szervezési kérdésekben is tanácsot adott. Palladin akadémikus megmutatta, hogy a pavlovi szemlélet és módszer a biokémikusok számára is megjelöli az egyedüli helyes kutatási irányt. A kínai, lengyel, csehszlovák és a többi delegáció tagjai is értékes munkát végeztek.

Az előkészítő munka, immár a program központi jóváhagyásának ellenére is jó volt és biztosítva volt a Nagygyűlés gürdülékony lefolyása. Az előadások határidőre való megírása nem minden osztálynak sikerült, legfontosabban az V. és VII. Osztály tartotta be a tervet. A tapasztalat bizonyította be, hogy feltétlenül szükség van az előadások előzetes megírására, alapos lektorálására, melynek hiánya nem egy előadásnak szállította le immáron az színvonalát.

A Nagygyűlés előkészítési és szervezési munkájával kapcsolatban, mint tapasztalat megállapítható, hogy a hosszú előadások és korreferátumok, a szűfolt program, az mely egyes szakterületeken osztályokon különösen megmutatkozott, nem segíti elő, sőt inkább nehezíti a nagygyűlés eredményét.

Főtitkári válasz kiegészítése.

Szabolcsi Deceze Pál

Új fejezetet nyitottak meg a zenetudomány és a zeneműírás területén Kodály, Szabolcsi Bende művei, Pálóczy könyvének kritikai kiadása, Gyulai-Kodály: Arany János népdalgyűjteménye, a Kodály Emlékkönyv.

Zenetudósaink egy részének még nincs meg a kellő kapcsolata új életünkkel. Még mindig van bizonyos tultengés az adatgyűjtés vonalán és kevesebb az aktivitás a feldolgozás és a tudományos összefoglalás területén.

Könyvkiadás K. Város Pál.

Gyulai: a fűszek helyén egy

2./ Az Akadémia tudományos osztályainak a 1953. május hónapban a Nagygyűlésen kívül végzett munkájáról.

Az I. Osztály vezetősége a Nagygyűlésen kívül foglalkozott a Magyar Nyelvőr ügyével, a Horváth János vitával, valamint a szótárkiadás rendezésével. Csak két bizottság /a Világirodalmi és Nyelvtudományi/ tartotta meg ülését, a többinek június hónap folyamán ezt pótolnia kell.

A II. Osztályon a Pedagógiatörténeti Albizottság jó vitát rendezett a Ravasz-Felkai Pedagógiatörténeti tankönyvről. E hónapban folytak a Történész Kongresszus előkészületei.

A III. Osztályon a Matematikai Állandó Bizottság felülvizsgálta a szegedi Tudományegyetem Matematikai Intézetének munkáját és határozatokat hozott az intézet munkájának megjavítására. A Fizikai Állandó Bizottság javaslatot tett a fizikus káderutánpótlásra és a Szovjetunióban tanuló ösztöndíjas fizikusok szakosodására vonatkozólag, véleményezte a kísérleti fizikai oktatás programját. Közös osztályvezetőségi ülést tartottak a VI. osztállyal, ahol a matematikusok-fizikusok és a Műszaki Osztály közötti kapcsolat kialakítását tárgyalták meg. Az Osztály elkészítette a felügyelete alá tartozó FOM intézetek 1954. évi fejlesztési tervét.

A IV. Osztályon a szakbizottságok átdolgozták a TMB által megadott szempontok alapján a kandidátusi minimumot, foglalkoztak az aspiránsvizelési vizsga anyagának meghatározásával. Ezenkívül pl. a Zoológiai Szakbizottság foglalkozott a tihanyi intézet Állatálettani Osztályán folyó tudományos kutatómunka megvitatásával, több fontos kutatási részletfeladatra hívta fel a figyelmet és perspektívát adott az osztály kutatómunkájához. Az osztályvezetőség határozata alapján összeállították a témafelelősök részére a részlettemák jegyzékét és feladataikat, ezenkívül az intézeti jelentések tartalmára és összeállítására vonatkozóan konkrét utasításokat adtak intézeteik felé.

Az V. Osztályon az osztályvezetőség értékelte a Korányi Vándorgyűlést. A vándorgyűlés hibáiból okulva a következő évi tematika előkészítését már most megkezdik. Az Élettani Bizottság többi bizottsággal foglalkozott a MÉT XIX. Vándorgyűlésének előkészítésével. Kellner levelező tag felolvasó ülésen számolt be a Szovjetunióban szerzett tapasztalatai egy részéről. Megkezdte munkáját a Gyermekek Bőrgyógyászati Bizottság keretében az Antrophia Szekció. Az osztályvezetőség meglátogatta a pécsi egyetemet. A komplex bizottságok közül a Szilikózis Bizottság ebben a hónapban tartotta meg első ülését, amely felfedte a szilikózis elleni gyakorlati intézkedések terén megmutatkozó igen súlyos hiányosságokat.

A VI. Osztályon a bizottságok a második ötéves tudományos kutatási terv előkészítésével kapcsolatban a tudományterület feltárását végezték. A Vegyipérezeti Szakbizottság foglalkozott a Vegyipari Gépek Tanszékének munkájával, a Geodéziai Szakbizottság a Miskolci Műszaki Egyetem Geodéziai Tanszékét ellenőrizte. A Timföldgyártási Szakbizottság a bauxitok lugos feldolgozására javasolható eljárásokkal foglalkozott. A Méréstechnikai Főbizottság javaslatot készített a Minisztertanács felé Optikai Tröszt felállítására vonatkozólag. Az Alkalmazott Geofizikai Szakbizottság ülésén nagy érdeklődéssel vettek részt Amsula és Bursa /Brno Mozartova 1/ csehszlovák geofizikusok, akik

Magyarországon hosszabb tanulmányuton voltak.

A VII. Osztály vezetősége határozatot hozott, hogy a jövőben a nagy vegyipari létesítmények problémái osztályülés előtt kerüljenek megtárgyalásra. Az osztályvezetőség megvitatta ugyan a nagygyűlési osztálytitkári beszámolót, de ez formális volt és érdemi segítséget nem nyújtott. A bizottsági üléseken több előadás hangzott el pl. a Szénfeldolgozó Szakbizottság megtárgyalta Jakó Lajos előadását, melynek címe "Új vaskohászati technológiai irányok és kokszt előállításai lehetőségei közötti kapcsolatok". A Korróziós Bizottság megtartotta alakuló ülését, melyen megvitatták a bizottság programját. A Vegyipari Minisztériummal együttműködésben elkészült a vegyipari kutatás fejlesztésének főbb irányaira vonatkozó tervezet. Felolvasó ülés keretében Varga József akadémikus és Lengyel Béla meghívott tartott előadást és bemutatásra kerültek az Acta Chimica Hungaricában megjelenő cikkek összefoglalói.

A VIII. Osztály készítette a "Növénynevelés általános helyzete"-ről egy kiértékelést, amely feltárta a felszabadulás előtti növénynevelés helyzetét, foglalkozott a növénynevelők jelenlegi munkáival és eredményeivel. Értékelte az osztály az állatorvostudomány jelenlegi helyzetét, rámutatott a hibákra és hiányosságokra. Résztvett az osztály az országos minőségi vetőmagtermesztési ankét előkészítésében. Megtartotta alakuló ülését a Természetátalakító Komplex Bizottság, ahol megvitatták és elfogadták a munkatervet. Kidolgozta az osztály a martonvásári Növénytermelési, valamint az Allategészségügyi Kutató Intézet jelenlegi, valamint távolabbi fejlesztési tervét.

3./ Javaslatot készítettünk a Felsőoktatási Minisztérium felé a tanszéki kutatómunka ellenőrzését célzó téma- és munkanapló kötelező bevezetésére.

4./ Nagy Imre levelező tag /Közgyűlés óta akadémikus/ május 26.-án, kedden délelőtt 10 órakor tartotta székfoglalóját:

A munkás-parasztsszövetség gazdasági alapjai a kapitalizmusból a szocializmusba való átmenet szakaszán a népi demokráciás országokban.